

DOKUMENT KOŃCOWY

interdyscyplinarny dokument opracowany przez 130 ekspertów – uczestników Szczytu (pracowników oświaty, pomocy społecznej, sądów rodzinnych, Policji, straży miejskich, NGO)

GRUPA 1 PRAWO DZIECKA DO ŻYCIA I OCHRONY ZDROWIA

Moderator: Ewa Kowalewska, Human Life International
z siedzibą w Gdańsku

„Każde dziecko ma prawo do życia”

Problem:

Ciągle na nowo, usilnie podejmowana, emocjonalna dyskusja na temat początków życia człowieka.

Wniosek:

Prowadzenie racjonalnej, opartej na faktach naukowych, edukacji społecznej dotyczącej początków życia dziecka i jego ochrony, zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży.

Problem:

Prowadzenie procedury zapłodnienia pozaustrojowego, narażającej poczęte dzieci (istoty ludzkie w embrionalnej fazie rozwoju) na skutki eksperymentu medycznego, śmierć, zakłócenie prawidłowego rozwoju, przechowywanie w ciekłym azocie, selekcję i wykorzystywanie embrionalnych komórek macierzystych do eksperymentalnej terapii.

Wniosek:

Podjęcie rzetelnej dyskusji, prowadzącej do wypracowania prawnej ochrony życia i zdrowia dziecka poczętego w embrionalnej fazie rozwoju. Sprawdzenie, jakie procedury medyczne na ludzkich embrionach są w Polsce wykonywane. Jaka jest liczba zamrożonych embriionów i do czego się je wykorzystuje. Przestrzeganie Kodeksu Etyki Lekarskiej przez szpitale oraz komercyjne centra medyczne odnośnie wszelkich procedur dotyczących dziecka w prenatalnej fazie rozwoju.

Problem:

Zabijanie dziecka poczętego z powodu wykrycia u niego ciężkiej choroby. Narastająca akceptacja społeczna dla działań eugenicznych, również wobec poważnie chorych noworodków.

Wniosek:

Podjęcie szerokiej akcji informującej społeczeństwo, że chore dziecko, również w okresie prenatalnym, także ma prawo do życia i leczenia. Podjęcie działań w celu usunięcia eugenicznych przyczyn zezwalających na dokonanie aborcji. Dostęp do badań prenatalnych powinien być w pełni zapewniony, przy jednoczesnym zminimalizowaniu jakiegokolwiek ryzyka wobec dziecka oraz zapewnieniu możliwości podjęcia leczenia chorego dziecka jeszcze w okresie prenatalnym.

Problem:

Pojawienie się w Polsce tzw. przypadków „złego urodzenia”, czego efektem jest staranie o uzyskanie odszkodowania za niemożność zabicia dziecka w okresie prenatalnym. Chore dzieci są narażane na publiczne uznawanie ich życia za „niegodne życia”.

Wniosek:

Ochrona praw i godności każdego chorego dziecka, nawet jeśli urodziło się ono wbrew woli matki. Jednoznaczne odrzucenie tezy eugeniki nazistowskiej, że jest „życie niegodne życia”.

Problem:

Narasta, podsycana przez niektórych dziennikarzy, dyskusja społeczna na temat eutanazji, również tzw. pediatrycznej. Coraz więcej osób ma wątpliwości czy warto leczyć dziecko poważnie chore.

Wniosek:

Otoczenie opieką każdego chorego dziecka i jego rodziców. Wyrażanie szerokiego uznania i szacunku wobec przedstawicieli polskiej służby zdrowia za postawę chroniącą życie i ratującą zdrowie ciężko chorych małych pacjentów.

Problem:

Wobec narastającej liczby porzucanych noworodków nie jest wystarczająca informacja wobec matek w trudnej sytuacji, że mogą dziecko pozostawić w szpitalu i oddać do adopcji bez żadnych konsekwencji prawnych.

Wnioski:

W każdym gabinecie ginekologicznym, w poradniach prowadzących opiekę dla kobiet w ciąży powinna być umieszczona wyraźna informacja dotycząca legalnej możliwości pozostawienia dziecka w szpitalu i oddania go do adopcji oraz możliwości uzyskania porady i wsparcia. Nie wolno jednak w żaden sposób wywierać presji na matkę, aby oddała swoje dziecko. Dla dobra dziecka procedury adopcyjne powinny być prowadzone sprawnie - w jak najkrótszym czasie.

„Każde dziecko ma prawo do leczenia i ochrony zdrowia”

Problem:

Według najnowszych badań, dziecko, zarówno przed jak i po urodzeniu, może odczuwać ból, czego społeczeństwo nie jest w pełni świadome.

Wniosek:

Podjąć właściwe działania zapobiegania bólu u dziecka, zarówno w okresie prenatalnym, jak po urodzeniu. Podjąć akcję informującą społeczeństwo, zwłaszcza lekarzy i rodziców, o wynikach najnowszych badań na temat możliwości odczuwania bólu przez płód.

Problem:

Brak wielu elementarnych działań profilaktyki zdrowotnej wobec dzieci, np. zapobiegania chorobom kręgosłupa, otyłości, higieny, opieki dentystycznej, ortodontycznej, ortopedycznej.

Programy promocji zdrowia nie są realizowane w stopniu zadowalającym. Dzieci są nadmiernie obciążane koniecznością dźwigania zbyt ciężkich tornistrów. Programy nauczania nie uwzględniają możliwości indywidualnego traktowania ucznia, a często prowadzą do nadmiernego obciążania ucznia, co rzutuje na jego rozwój fizyczny i psychiczny oraz stan zdrowia.

Wniosek:

Uczulić gminy, NFZ, Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji, aby podejmować programy profilaktyki zdrowotnej wobec dzieci, co w dłuższym okresie czasu będzie owocowało mniejszymi wydatkami na leczenie, renty itd. Doprowadzić do weryfikacji liczby podręczników, indywidualizacji programów nauczania.

Problem:

Na skutek braku pieniędzy przekazywanych przez NFZ do placówek specjalistycznych leczących dzieci, wyznaczane są zbyt długie terminy podjęcia terapii w poważnych schorzeniach, np. w poradni kardiologicznej, onkologicznej i in. Istnieje poważny problem niewystarczającej refundacji leków, umożliwiających leczenie dzieci, zwłaszcza w chorobach chronicznych.

Wniosek:

Zwrócić się do wszelkich władz odpowiedzialnych za tę sytuację o potraktowanie leczenia dzieci jako poważnego priorytetu, poszukiwanie dodatkowych środków na ten cel, a nawet uruchomienie funduszu ogólnospołecznego wsparcia. Refundować leki konieczne do leczenia chorób chronicznych i typowych u dzieci.

Problem:

Nadal brak podstawowej opieki medycznej dla dzieci w szkołach.

Wniosek:

Jak najszybciej przywrócić działanie gabinetów lekarskich w szkołach, ze zwróceniem szczególnej uwagi na miejscowości, gdzie do placówki służby zdrowia jest duża odległość.

Problem:

Opieka hospicyjna wobec śmiertelnie chorych dzieci ciągle nie jest traktowana jako priorytet. Hospicja i rodzice chorych dzieci borykają się z poważnymi problemami finansowymi. Niezwykle ważny jest także brak fachowej opieki psychologicznej dla rodziców umierających dzieci, a także dla samych dzieci.

Wniosek:

NFZ i samorządy muszą wygospodarować środki na opiekę hospicyjną i leczenie śmiertelnie chorych dzieci, a także na pomoc psychologiczną dla dzieci i rodziców, znajdujących się w tak trudnej sytuacji życiowej.

Problem:

Narastający marketing wielu leków i innych preparatów medycznych jest groźny dla dzieci. Z jednej strony oferuje się dzieciom (lub sprzedaje bez recepty bez ograniczeń) różne, groźne dla zdrowia (a nawet życia) medykamenty, np. środki przeciwbólowe, halucynogenne, antykoncepcyjne, z drugiej oferuje się terapię za granicą niesprawdzonymi, nie zatwierdzonymi do bezpiecznego użytkowania preparatami, których pozyskiwanie budzi poważne wątpliwości moralne. Przykładem może być oferowanie terapii komórkami macierzystymi pozyskiwanymi z ludzkich embrionów, czy lekami, które nie uzyskały atestu. Naraża to chore dzieci na wiele dodatkowych cierpień. Narasta też problem nadużywania środków zawierających sterydy anaboliczne, zwłaszcza przez chłopców, co powoduje nieproporcjonalny rozwój.

Wniosek:

Szanować godność dziecka chorego, nie narażać go na niesprawdzoną czy niewspółmierną do stanu zagrożenia zdrowia terapię. Zdecydowanie przestrzegać prawa nie zezwalającego na dokonywanie eksperymentów medycznych na dzieciach (zarówno przed jak i po narodzeniu). Nie podejmować żadnych zabiegów medycznych bez uprzedniego wyjaśnienia i uzyskania zgody nie tylko rodziców, ale także samego dziecka, o ile jest w stanie samo o sobie świadomie decydować. Starać się zapewnić choremu dziecku jak najmniejszy stres podczas zabiegów. W miarę możliwości nie odrywać chorego dziecka od rodziców, którzy powinni racjonalnie współpracować z personelem medycznym. Nie oferować dziewczynkom szkodliwych dla ich zdrowia i rozwoju środków antykoncepcyjnych, tym bardziej bez zgody rodziców. Nałożyć na instytucje nadzoru farmaceutycznego prowadzenie kontroli sprzedawanych tzw. środków odżywczych zawierających sterydy anaboliczne.

Problem:

W sytuacji poważnej choroby dziecka, rodzice mają poważne trudności z uzyskaniem pełnej i kompetentnej informacji o możliwościach leczenia. Najczęściej mocno sfrustrowani odwiedzają wiele instytucji, gdzie otrzymują często sprzeczne ze sobą informacje.

Wniosek:

Proponujemy powołanie wojewódzkiego ośrodka informacji dla rodziców chorych dzieci, gdzie mogliby uzyskać kompleksową i kompetentną informację na temat możliwości dalszego leczenia dziecka zarówno w aspekcie medycznym, jak i finansowym.

Problem:

W wielu szpitalach chore dziecko jest oddzielane od rodziców. Są trudności z utrzymaniem karmienia chorego dziecka piersią. Matki, którym pozwala się czuwać przy dziecku, śpią wiele nocy na fotelu. Niektóre szpitale pobierają dodatkową opłatę na obecność rodziców i łóżka dla nich.

Wniosek:

Należy żądać od szpitali, aby jako wysoki priorytet prawidłowej opieki nad małym dzieckiem stawiały nie rozdzielanie jego z matką. Dotyczy to zwłaszcza dzieci karmionych piersią. Matka powinna otrzymać w szpitalu godne człowieka warunki czuwania przy chorym dziecku. NFZ powinno finansować obecność matki w szpitalu u boku chorego małego dziecka.

Problem:

Opieka nad matką i dzieckiem w okresie ciąży ostatnio w Polsce uległa znacznemu pogorszeniu. Wielu matkom odmawia się skierowania na konieczne badania lub czyni się to ze zbyt dużym opóźnieniem, np. testy na toksoplazmozę, badania krwi i przeciwciał czy USG.

Wnioski:

Wprowadzić wysoki priorytet prawidłowej opieki medycznej nad matką i dzieckiem w okresie ciąży. W dalszym ciągu wymaga poprawy stan zdrowia noworodków i zmniejszenia ich umieralności.

Problem:

Nadal opieka okołoporodowa w wielu szpitalach nie jest zadowalająca. Rodzące się dziecko jest narażane na poważny stres. W przypadku rozwiązania ciąży przez cesarskie cięcie dziecko jest z reguły na dłuższy czas oddzielane od matki i umieszczane na oddziale neonatologii, który jest w nocy zamknięty.

Wnioski:

Wszystkie szpitale prowadzące oddziały położnicze winne być zobligowane do wprowadzenia i utrzymywania standardu „Szpitala przyjaznego dziecku” (potwierdzonego otrzymaniem statusu). Rodzące się dziecko nie powinno być narażane na niekonieczny stres i odrywane od matki. W sytuacji prawidłowego porodu powinno mieć prawo do przytulenia się do matki i

ssania piersi. Należy zrobić wszystko co możliwe, aby dziecko po porodzie mogło znajdować się w pobliżu matki, której w tym okresie potrzebna jest pomoc zarówno w opiece nad dzieckiem, jak i w zakresie poradnictwa laktacyjnego.

Problem:

Nadal wiele kobiet nie karmi dziecka piersią. Wiedza na ten temat jest niewystarczająca. Średni personel medyczny nie jest wystarczająco przekonany i przeszkolony, aby podejmować właściwe poradnictwo laktacyjne. Znane są przypadki zniechęcania matek do karmienia piersią na oddziałach położniczych oraz dokarmianie dziecka sztucznym pokarmem w szpitalu bez zgody i informowania rodziców.

Wnioski:

Należy egzekwować od wszystkich placówek służby zdrowia współpracę z programami naturalnego karmienia piersią, właściwe przeszkolenie personelu. Wobec łamania praw matki i dziecka przez personel medyczny poprzez nieuzasadnione wprowadzenie sztucznego dokarmiania powinny być nyciągane konsekwencje służbowe za brak należytego starania i opieki nad dzieckiem.

Problem:

Zdarzają się przypadki hospitalizacji dziecka, które uległo poważnemu aktowi przemocy (np. pobiciu lub gwałtowi). Badanie lekarskie tego dziecka jest wykonywane rutynowo i bywa dla niego kolejnym bardzo trudnym przeżyciem. Dziecko przebywające w szpitalu jest nagabywane lub fotografowane przez dziennikarzy, stając się kolejną stygmatyzowaną ofiarą, pokazywaną dla zaspokojenia ciekawości innych z całkowitym naruszeniem jego prawa do prywatności, ochrony jego danych osobowych i godności.

Wnioski:

Należy wymagać od placówek służby zdrowia bezwarunkowego chronienia godności dziecka, które uległo poważnej przemocy. Szpital (czy placówka opiekuńcza) ponosi pełną odpowiedzialność za niedopuszczenie do chorego dziecka dziennikarzy i ochronę jego danych osobowych. Wszelkie badania czy zabiegi, które są konieczne, muszą być wykonywane z wyjątkową delikatnością, po uzyskaniu aprobaty ze strony dziecka, o ile jest w stanie rozumnie decydować o sobie. Dzieci te powinny uzyskać właściwą terapię psychologiczną.

Problem:

Brak placówek opiekuńczych, gdzie można umieścić dzieci chore na ADHD, dzieci o poważnych zaburzeniach rozwoju emocjonalnego, ale nie wykazujące objawów upośledzenia umysłowego. Dzieci takie, leczone w szpitalu psychiatrycznym, są często siłą przypinane pasami do łóżek, aby nie przeszkadzały.

Wniosek:

Potrzeba utworzenia placówki dla leczenia dzieci nadpobudliwych emocjonalnie, z napadami agresji, trudnych do prowadzenia w większej grupie, ale nie wykazujących objawów upośledzenia umysłowego. Zwrócenie uwagi i przeciwdziałanie leczeniu takich dzieci w placówkach psychiatrycznych i stosowaniu siłowego ograniczania ich nadpobudliwej ruchliwości.

Problem:

Narasta liczba dzieci i młodzieży doznających poważnych depresji i innych objawów zaburzeń psychicznych. Brak programowego leczenia i terapii psychologicznej dla tych dzieci. Brak programów informacji społecznej dotyczącej dzieci z problemami emocjonalnymi, zaburzeniami rozwoju psychoruchowego, co powoduje nieprawidłowe zachowania wobec tych dzieci i postawy odrzucenia.

Wniosek:

Uruchomienie systemowego bezpłatnego poradnictwa, łatwo dostępnego dla dzieci i młodzieży (a także rodziców) z zaburzeniami emocjonalnymi w pełnym zakresie terapii psychologicznej, socjalnej, także duchowej. Zwrócenie uwagi na zwiększającą się liczbę samobójstw młodocianych. Wnoskujemy wprowadzenie stałej pomocy psychologicznej dla dzieci od

szkoły podstawowej. Organizowanie bezpłatnych warsztatów dla rodziców na terenie danej placówki oświatowej i opiekuńczo-wychowawczych.

GRUPA 2

PRAWO DZIECKA DO ŻYCIA

W RODZINIE

Moderator: Magdalena Lesiak, Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy Centrum Służby Rodzinie w Łodzi

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA

PREAMBUŁA

(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie, (...) dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Prawo dziecka do wychowania w rodzinie, jest naturalną konsekwencją pierwszego prawa **człowieka – dziecka**: prawa do życia. Jednocześnie jest prawem nadrzędnym i najszerszym obejmującym wszystkie pozostałe, a więc prawo do opieki zdrowotnej, godnych warunków socjalnych, do ochrony przed przemocą, do rozwoju i nauki. Wynika to z obowiązków i roli rodziny wobec dziecka. Aby ta prawidłowo realizowała swoje zadania potrzebna jest samoświadomość praw i obowiązków, wsparcie ze strony instytucji a także zwykła ludzka życzliwość i wrażliwość na problemy innych.

Podstawowe zadania rodziny, w zakresie realizowania prawa dziecka do wychowania w rodzinie to:

- zapewnienie dziecku fizycznej obecności rodziców - pełna rodzina
- prawidłowe postawy wychowawcze
- realizacja potrzeb fizycznych i psychicznych.

Biorąc pod uwagę wiedzę i doświadczenie specjalistów obradujących w grupie zajmującej się tym zagadnieniem jako najczęstsze i bardzo istotne dla prawidłowego funkcjonowania dziecka w rodzinie, uznano następujące problemy:

1. Niezadowalająca (słaba) współpraca między instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- organizowanie szkoleń, kursów, konferencji, których celem jest poszerzenie wiedzy, ale także nawiązanie znajomości zawodowych i bezpośrednich kontaktów z pracownikami poszczególnych instytucji (Szkoła, MOPS, PPP, Policja, Sądy)

- wprowadzenie, w szerszym zakresie, do kształcenia akademickiego praktycznych elementów, wiążących się bezpośrednio z daną grupą zawodową (praktyki, staże, wolontariat)
- uproszczenie procedur
- większa otwartość pracowników na potrzeby zgłaszających się o pomoc.

2. Mała liczba kandydatów (niespokrewnionych) do sprawowania Rodzinnej Opieki Zastępczej.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- łamanie stereotypów społecznych – propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w mediach
- rzetelna, stała, ogólnodostępna informacja o ROZ.

3. Brak szczegółowych procedur diagnozowania i przygotowywania rodzin zastępczych spokrewnionych.

- powołanie zespołu do opracowania procedury dotyczącej tworzenia rodzin zastępczych spokrewnionych, która obejmie:
 - zdiagnozowanie predyspozycji rodziny spokrewnionej do opieki i wychowania przed ustanowieniem RZ (OAO, MOPS)
 - zobowiązanie rodziny do udziału w szkoleniu przygotowującym
- ustanowienie okresu próbnego, jako tymczasowego pobytu dziecka u kandydatów przez ustanowieniem rodziny zastępczej
- praca psychologiczno – pedagogiczna z dzieckiem przed powierzeniem do RZ.

4. Doraźne wsparcie finansowe na potrzeby dzieci przebywających u kandydatów na RZ na mocy zarządzenia tymczasowego u rodzin niespokrewnionych.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- postulat zmiany przepisów dotyczących finansowania kosztów pobytu dziecka w RZ niespokrewnionej, z uwzględnieniem sytuacji zarządzenia tymczasowego:
 - gdy rodzice naturalni pracują – pokrywają koszty pobytu dziecka
 - gdy rodzice naturalni nie pracują, koszty pokrywane przez MOPS ze specjalnie utworzonego funduszu
 - uwzględnienie finansowania kosztów pobytu dziecka w postanowieniu sądowym.

5. Brak urlopu adaptacyjnego dla rodziców-opiekunów dzieci w wieku powyżej jednego roku po urodzeniu, przyjętych do rodzinnej opieki zastępczej i adopcyjnej.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- uregulowania prawne dotyczące wymiaru i finansowania urlopu adaptacyjnego – proponowany okres 6 miesięcy finansowany na zasadach urlopu macierzyńskiego.

6. Zbyt późna interwencja w trudną/problemową/kryzysową/sytuację rodziny naturalnej.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- szkolenia dla pracowników instytucji pomocowych w zakresie diagnozy problemów dziecka i rodziny
- wnikliwa diagnoza środowiska rodzinnego przez pracowników społecznych, kuratorów
- egzekwowanie wymagań w stosunku do rodziny – realizacja kontraktów

- zwiększenie dostępności do bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej (poradnictwo, terapia, mediacja).

7. Mała dostępność (brak informacji) do bezpłatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodzin (poradnictwo, terapia, edukacja, mediacja).

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- upowszechnienie informacji o bezpłatnej pomocy - we wszystkich możliwych instytucjach, przy okazji wywiadówek, spotkań z rodzicami, zebrań pracowników
- zmniejszenie biurokracji związanej z pracą psychologa
- zwiększenie miejsc pracy dla psychologów w instytucjach publicznych
- szukanie rozwiązań na finansowanie poradnictwa bezpłatnego (dotacje, sponsorzy itp.)

8. Brak wiedzy i świadomości rodziny o prawach i obowiązkach.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- poszerzanie wiedzy poprzez:
 - plakaty, ulotki, informatory w instytucjach działających na rzecz dziecka i rodziny
 - krótkie spoty reklamowe w telewizji lokalnej
 - lekcje tematyczne i pogadanki w szkołach (dla dzieci i rodziców).

9. Obojętność na problemy innych rodzin.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- uwrażliwianie dzieci i rodziców na potrzeby innych poprzez angażowanie do działania na rzecz innych (np. „bank żywności” w szkole)
- zachęcanie do reagowania na sytuacje problemowe w rodzinach
- pedagogizacja rodziców w przedszkolach, szkołach i poradniach
- umiarkowane, odpowiednio dozowane spoty reklamowe dotyczące problemów społecznych
- zmiana stosunku służb do osób zgłaszających problem
- integrowanie środowiska lokalnego
- tworzenie grup wsparcia.

10. Długotrwały (zbyt długi!!!) okres regulowania sytuacji prawnej dziecka.

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- szkolenia dla Sędziów Rodziny z zakresu pedagogiki i psychologii
- wprowadzenie elementów pedagogiki i psychologii na studiach prawniczych i na aplikacji sędziowskiej
- większe zaangażowanie i współpraca w danej sprawie różnych specjalistów (zespoły diagnostyczne)
- równowaga między prawami dziecka i prawami rodziców.

11. Nieprawidłowa realizacja obowiązków rodzicielskich ze względu na niezawinionych (np. upośledzenia, choroby psychiczne).

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- tworzenie instytucji wsparcia dziennego dla rodziców niezaradnych życiowo, z lekkim upośledzeniem
- tworzenie mieszkań chronionych

- w przypadkach cięższych stanów rodziców naturalnych - szybkie i indywidualne podejście/ regulowanie sytuacji z respektowaniem praw dziecka.

12. Małe zaangażowanie rodziców w życie „pozarodzinne” dzieci (m.in. szkoła)

Proponowane sposoby rozwiązania problemu:

- efektywna współpraca pomiędzy nauczycielami i rodzicami – praca na rzecz szkoły, wyjazdy integracyjne, spotkania
- praca na pozytywach.

GRUPA 3 **PRAWO DZIECKA** **DO ŻYCIA BEZ PRZEMOCY**

Moderator: Tomasz Bilicki, Centrum Służby Rodzinie w Łodzi

PROBLEMY DZIECI DOTYCZĄCE PRZEMOCY FIZYCZNEJ, PSYCHICZNEJ, SEKSUALNEJ I STRUKTURALNEJ I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA PRZEMOC WG DOŚWIADCZEŃ UCZESTNIKÓW:

(skala od 1 - najmniej do 10 - najczęściej oznacza powagę problemu):

I. ZNĘCANIE FIZYCZNE I PSYCHICZNE

10 – rodzice

10 – rówieśnicy

8 – opiekunowie (opiekuni prawni, wychowawcy, placówki opiekuńczo – wychowawcze)

7 – Policjanci \ Straż Miejska

5 – pracownicy służby zdrowia

5 – nauczyciele

3 – rodzeństwo i inni krewni

3 – obcy, osoby przypadkowe

II. MOLESTOWANIE SEKSUALNE

10 – rodzice

10 – konkubent

9 – sąsiedzi, osoby przypadkowe

- 7 – rówieśnicy
- 6 – dalsi krewni
- 5 – osoby pracujące z dziećmi
- 3 – rodzeństwo
- 3 – obcy

III. WYKORZYSTYWANIE DO PRACY / ŻEBRANIA

- 10 – rodzice

IV. WYKORZYSTYWANIE DO OPIEKI NAD DZIEĆMI / RODZEŃSTWEM

- 10 – rodzice

V. NAKŁANIANIE DO NIERZĄDU / PROSTYTUCJI / PORNOGRAFII

- 10 – rodzice / konkubenci
- 10 – opiekunowie
- 10 – osoby rozpowszechniające
- 10 – producenci
- 10 – osoby korzystające
- 6 – rówieśnicy
- 3 – pracujący z dziećmi

VI. ZANIEDBANIE

- 10 – rodzice
- 8 – rodziny zastępcze (zwłaszcza spokrewnione)
- 5 – pracownicy placówek opiekuńczo – wychowawczych itp.

VII. ZANIECHANIE POMOCY

- 10 – rodzice
- 10 – sędziowie
- 10 – pracownicy poradni psychologiczno – pedagogicznych i RODŁ
- 10 – świadkowie zajęcia
- 10 - krewni
- 8 – sąsiedzi
- 8 – duchowni
- 8 – pielęgniarki środowiskowe
- 8 – prokuratorzy
- 7 – pracownicy oświaty
- 7 – pracownicy pomocy społecznej

- 7 – pracownicy organów publicznych
- 7 – kuratorzy
- 7 – pracownicy NGO
- 6 – policjanci
- 4 – pracownicy służby zdrowia

VIII. DYSKRYMINOWANIE ZE WZGLĘDU NA PRZYNALEŻNOŚĆ DO MNIEJSZOŚCI / STATUS MATERIALNY

- 10 - rówieśnicy, sąsiedzi

IX. DYSKRYMINOWANIE DZIECI I MŁODZIEŻY UMIESZCZONYCH W PLACÓWKACH

- 10 - rówieśnicy

X. MEDIA

- 10 - pokazywanie ofiar przemocy

XI. INTERNET (KOMPUTERY)

XII. SUBKULTURY AGRESYWNE

POSTULOWANE ROZWIĄZANIA:

- PROWADZENIE KAMPANI PR zachęcających do podejmowania interwencji przez świadków przemocy oraz zgłaszania się do organizacji pomocowych ofiar przemocy – adresowane do poszczególnych grup, np. dzieci, nauczycieli, duchownych, mieszkańców osiedla, itp.).
- URUCHOMIENIE TELEFONU O PROSTYM NUMERZE – linii informacyjno-interwencyjnej dla dzieci, obsługiwanej przez specjalistę (nie policjanta).
- URUCHOMIENIE STRONY WWW I E-MAILA informacyjno-interwencyjnych dla dzieci.
- UTWORZENIE „SYSTEMU INFORMACJI O DZIECIACH” rejestrującego wydarzenia i interwencje różnych służb wobec konkretnego dziecka. System ten umożliwiłby wymianę informacji o dzieciach oraz podjęcie wczesnej interwencji.
- WZMOCNIENIE SYSTEMU JAK NAJWCZEŚNIEJSZEJ INTERWENCJI, ŚLEDZENIE LOSÓW DZIECKA od okresu prenatalnego do rozpoczęcia obowiązków szkolnego.
- ORGANIZOWANIE LOKALNYCH SPOTKAŃ różnych służb pracujących na rzecz dziecka na danym terenie (wymiana informacji o podopiecznych pomiędzy pracownikami socjalnymi, kuratorami, dzielnicowymi, pedagogami szkolnymi, księżmi, pielęgniarkami środowiskowymi, pracownikami i wolontariuszami organizacji pozarządowymi, przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego).
- prośba do SĘDZIÓW RODZINNYCH:

- częściej stosujcie nadzory kuratorskie na czas toczącego się postępowania zarówno w przypadku postępowania o władzę rodzicielską, jak i w sprawach nieletnich,
- odważniej i szybko pozbawiajcie władzy rodzicielskiej w przypadku recydywy, bądź braku efektów pracy z rodziną naturalną,
- błędźcie przede wszystkim rzecznikami dzieci,
- dbajcie o szybki obieg dokumentacji dotyczącej dziecka w sądzie
- czytajcie co do Was piszemy w sprawach dzieci i wysłuchujcie osób wspierających dziecko,
- korzystajcie z „niebieskich pokoi” i jednokrotnego przesłuchania dziecka,
- przescholcie się w zakresie problemów dzieci – ofiar przemocy.
 - postulaty dotyczące POMOCY SPOŁECZNEJ:
 - zwiększenie ilości pracowników socjalnych, zmniejszenie rejonów i rotacji,
 - zapewnienie specjalistycznych szkoleń dla pracowników,
 - wzmocnienie pracy socjalnej z rodziną,
 - uproszczenie dokumentacji,
 - ujednoczenie finansowe w całym roku,
 - udrożnienie informacji pomiędzy pracownikami socjalnymi z różnych ośrodków pomocy społecznej,
 - podjęcie PROGRAMU SYSTEMATYCZNEGO, DŁUGOFALOWEGO I KONSEKWENTNEGO PRZEKSZTAŁCENIA domów dziecka (i pogotowia opiekuńczego) w rodzinne formy pieczy (konieczna jest pomoc lokalowa dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka),
 - powołanie (zwiększenie ilości) „PEDAGOGÓW ULICY” pracujących bezpośrednio w środowisku dziecka,
 - utworzenie HOSTELU dla dzieci chroniących się przed przemocą lub zaniedbaniem, podejmującego tymczasową interwencję kryzysową.
 - postulaty dotyczące SZKÓŁ I INNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH:
 - prowadzenie zajęć pozalekcyjnych (płatnych dla prowadzących, bezpłatnych dla uczestników) OBOWIĄZKOWO we wszystkich placówkach,
 - prowadzenie OBOWIĄZKOWO terapii dla uczniów i ich rodzin oraz warsztatów umiejętności wychowawczych np.: „szkoła dla rodziców”,
 - dopasowanie statutów szkół do zasad praw dziecka (rady szkolne zapobiegają patologiom w szkole!),
 - postulaty dotyczące POLICJI \ STRAŻY MIEJSKIEJ:
 - kierowanie na pozapolicyjne szkolenia i konferencje (barierą jest często zwolnienie ze służby przez przełożonego),
 - szybsze reagowanie na wezwania w sprawach dzieci,
 - bezproblemowe udostępnianie regionalnych i lokalnych danych statystycznych na prośbę pracowników służb oświatowych i społecznych,
 - DZIELNICOWI: mniejsza rotacja, mniejsze rejonu; wymiana informacji z instytucjami współpracującymi.
 - prośba do MEDIÓW:
 - szanujcie prawa dziecka, nie pokazujcie wizerunku ofiary,

- włączajcie się w pozytywne kampanie, nie tylko informujcie o akcjach,
- więcej publicystyki, mniej sensacji.
 - prośba do WSZYSTKICH LUDZI:
- reagujcie, gdy widzicie, że dziecko jest ofiarą przemocy, zaniedbania, jest wykorzystywane do pracy lub żebractwa (zawiadomcie Policję lub jakąkolwiek instytucję pomocy dzieciom),
- kiedy podchodzi do Was żebrzące dziecko: nie dawajcie mu pieniędzy a skierujcie do punktu pomocy,
 - prośba do PROFESJONALISTÓW:
- szkolcie się w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, interwencji kryzysowej i wsparcia rodziny, przeciwdziałania dyskryminacji mniejszości, radzenia sobie z agresją własną i innych (szkolenia muszą być bezpłatne dla uczestników),
- dbajcie o realizowanie programów profilaktyki i psychoedukacji w placówkach oświatowych oraz wychowawczych,
- pamiętajcie, że celem pomocy dziecku jest trwale rozwiązywanie sytuacji problemowej, a nie pomoc doraźna,
- rób wszystko, aby dziecko nie dziedziczyło biedy i patologii po rodzicach,
 - zamiast zasiłków wydawanych „automatycznie” przez pomoc społeczną, należy skoncentrować się na pracach interwencyjnych i pracy socjalnej,
 - szkoły kształcące nauczycieli przedmiotowych oraz o każdym profilu społecznym oraz humanistycznym powinny włączyć do PROGRAMU KSZTAŁCENIA problemy syndromu dziecka maltretowanego, komunikacji z dzieckiem i interwencji kryzysowej.

GRUPA 4
PRAWO DZIECKA DO GODNYCH
WARUNKÓW SOCJALNYCH

**Moderator: Krzysztof Osada, Klub Myśli Społecznej
im. A.F.Modrzewskiego**

Prawo dziecka do godziwych warunków socjalnych oznacza obowiązek spełnienia podstawowego, wręcz elementarnego warunku rozwoju, bez którego wszelkie inne prawa stają się fikcją. Jeżeli zgodzimy się ze stwierdzeniem konferencji ONZ, że „ubóstwo najsilniej uderza w dzieci, ponieważ atakuje u samych podstaw ich potencjał rozwojowy - ich rosnące ciała i rozwijające się umysły, to eliminowanie ubóstwa i zmniejszenie różnic bytowych musi być zadaniem kluczowym”.

Blisko 20% bezrobocie w województwie łódzkim jest przyczyną biedy dotykającej przede wszystkim rodziny z dziećmi. Wśród dzieci ponad 30% żyje w rodzinach biednych, a często wręcz w nędzy. Rodziny na

skutek eksmisji zajmują lokale jednoizbowe, bez urządzeń sanitarnych, często wilgotne i zagrzybione. Funkcjonujący w Polsce system zabezpieczeń społecznych nie chroni dzieci w dostateczny sposób.

Proponujemy następujące działania zmierzające do zmiany tej sytuacji:

1. Opracowanie i realizowanie strategii pomocy rodzinie i wyrównywania szans dzieci zagrożonych dziedziczeniem biedy i patologii,
2. Wspieranie przede wszystkim rodziny, gdyż jest to najlepsza forma profilaktyki,
3. Zmiany w zapisie ustawy o pomocy społecznej dotyczące sytuacji, w której następuje zbieg świadczeń rodzinnych na dziecko i prawo matki z tytułu niepełnosprawności do otrzymywania zasiłku stałego. Obecnie świadczenie rodzinne przyznane dziecku powoduje pomniejszenie zasiłku dla matki. W ten sposób jest ograniczana pomoc dla rodziny znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji, bo z problemem niepełnosprawności,
4. Poprawy wymaga organizacja służb zajmujących się realizacją świadczeń rodzinnych, w tym także przekazywaniem środków finansowych na te świadczenia, i na świadczenia pomocy społecznej. Proponujemy opracowanie prostych niezasochłonnych procedur i czytelnej dokumentacji, którą bez trudu zgromadzą świadczeniobiorcy,
5. Rozważnie możliwości przywrócenia funduszu alimentacyjnego, spójnego z obecnym system świadczeń rodzinnych,
6. Rozbudowanie systemu stypendialnego wspomagającego dzieci z ubogich rodzin, począwszy od szkoły podstawowej. Pozyskiwanie przez samorządy i organizacje pozarządowe środków z Unii Europejskiej na pomoc dzieciom w wyrównywaniu szans edukacyjnych,
7. Bezwzględne zapewnienie przez cały rok ciepłych posiłków w szkołach i świetlicach - bezpłatnych dla dzieci z rodzin o niskich dochodach,
8. Organizowanie wypoczynku letniego, kolonii, obozów dla wszystkich dzieci z najuboższych rodzin, w tym powierzenie tych działań organizacjom pozarządowym. Wychodzimy bowiem z założenia, że ta forma pomocy to nie tylko wypoczynek, ale także stymulacja rozwoju dziecka, a szczególnie jego kompetencji społecznych,
9. Polityka mieszkaniowa samorządów powinna w większym stopniu uwzględniać potrzeby rodzin z dziećmi, szczególnie z dziećmi niepełnosprawnymi. W ramach tej polityki nie powinno się tworzyć enklaw biedy,
10. Powinien być powszechny dostęp do przedszkoli (bezpłatny dla dzieci z ubogich rodzin), ponieważ jest to najlepszy sposób wyrównywania szans przed ważnym progiem jakim jest rozpoczęcie nauki w szkole,
11. Środki pieniężne z tak zwanego „kapslowego” powinny w większym stopniu być przeznaczane na pomoc i wyrównywanie szans dzieci dotkniętych alkoholizmem, między innymi na tworzenie świetlic, organizowanie kolonii i pomoc w kształceniu,
12. Zapewnienie wszystkim dzieciom z rodzin dotkniętych biedą bezpłatnej wyprawki szkolnej obejmującej podręczniki, ćwiczenia, zeszyty i inne przybory szkolne,
13. Rozszerzenie poradnictwa rodzinnego i doradztwa zawodowego dla rodziców,
14. Lepsze przygotowanie fachowe poprzez stałe doszkalanie pracowników służb społecznych, pedagogów, kuratorów do działań profilaktycznych, zapobiegających sytuacjom kryzysowym i patologicznym,
15. Pobudzanie w świadomości społecznej potrzeby solidaryzmu wobec najbliższego środowiska, współdziałania w ramach wspólnoty osiedlowej,

17. Stworzenie systemu godziwej pomocy rodzinie zmierzającego do faktycznej pomocy i zmian poprzez między innymi „towarzyszenie” rodzinie przez dłuższy okres. Wymaga to reorganizacji pomocy społecznej (pod opieką pracownika socjalnego powinno być nie więcej niż 20 rodzin),
18. Prawną ochronę dzieci przed naruszaniem ich prawa do intymności i prywatności przez media.

GRUPA 5

PRAWO DZIECKA DO NAUKI

Moderator: Krzysztof Durnaś, Centrum „Arrupe” w Łodzi

W trakcie obrad grupa zwróciła szczególną uwagę na przejawy łamania praw dziecka w obszarze jego edukacji. Wielokrotnie z prawem dziecka do nauki łączy się jego prawo do rozwoju i kultury. Zróżnicowany przekrój osób uczestniczących w pracach grupy pozwolił na sprecyzowanie konkretnych problemów występujących tak na wsi, małych miasteczkach, jak i w środowisku wielkomiejskim. Należy podkreślić we wstępie, że wiele dotykanych w czasie pracy grupy problemów dotyczyło spraw finansowania oświaty i kultury. Niedostateczne przekazywanie środków finansowych uniemożliwia placówkom oświatowym realizację działań podejmowanych dla dzieci, i w obronie ich praw. Nie zapominajmy, że szkoła rozumiana jako miejsce nabywania wiedzy i współwychowywania, jest kapitałem na przyszłość zarówno dla dziecka, jak i dla społeczeństwa. Środki finansowe przeznaczone na edukacji zawsze się zwróca.

W trakcie dyskusji zwrócono uwagę na następujące zjawiska:

1. W gminach wiejskich dzieci mają ograniczony dostęp do uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych. Wynika to ze sposobu organizacji dowozu uczniów do szkoły zorganizowaną przez gminy komunikacją.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- zmodyfikować przez przedstawicieli szkoły i urzędników gminy rozkłady jazdy autobusów
- współorganizować z rodzicami uczniów z konkretnych miejscowości dojazd dzieci transportem prywatnym po zakończonych zajęciach
- zorganizować jednocześnie zajęcia równoległe dla rodziców w szkole ora zajęcia integrujące
- zainicjować akcję „Kultura za złotówkę”. Współpracować z teatrami, muzeami, domami kultury, umożliwiając dzieciom z środowisk wiejskich uczestnictwo w życiu kulturalnym (obniżenie kosztów tylko do opłaty za przejazd)
- poszukiwać zewnętrznych sponsorów.

2. W środowiskach miejskich zintensyfikować działania pozalekcyjne, szczególnie w szkołach z dużą ilością dzieci niedostosowanych społecznie. W miejscach takich ustalić priorytety na działania wychowawcze.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Stale współtworzyć w szkole atmosferę współdziałania dla dobra dziecka. Traktować rodzica jak partnera. Doskonalić umiejętności komunikacyjne. Zindywidualizować proces kontaktu z rodzicami
- Stale wprowadzać w życie idee szkoły uspołecznionej
- Organizować dla Rady Pedagogicznej i rodziców szkolenia z zakresu komunikacji i wzajemnej współpracy
- Zabiegać o utrzymanie małych szkół i przedszkoli.

Apelujemy do władz o rozsądek przy podejmowaniu decyzji o likwidacji szkół, łączeniu klas w każdej szkole, a szczególnie w szkołach w trudnych środowiskach.

3. Prawo do bezpłatnej edukacji.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- W obszarze dobrowolnego współfinansowania oświaty uwrażliwiać rodziców i środowisko lokalne na potrzeby szkoły, pozytywnie motywować
- Zobowiązać dyrektorów do sumiennego rozliczania się z pozyskanych środków
- Przekazać wydatkowanie środków zgromadzonych przez rodziców w ręce samych rodziców

4. Problem dostępności podręczników szkolnych.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Zobowiązać dyrektorów szkoły do analizowania potrzeb zmiany programów nauczania. Jeżeli to nie jest konieczne pracować tymi samymi programami w kilku kolejnych cyklach edukacyjnych, tak, aby rodzeństwo chodzące do tej samej szkoły mogło uczyć się z tych samych podręczników
- Zorganizować w bibliotekach szkolnych bank podręczników szkolnych (zarówno zakupionych, jak i podarowanych przez uczniów książek)
- Rozsądnie zorganizować akcje „wyprawek szkolnych”, zobowiązać rodziców, którzy otrzymali książki w ramach wyprawki do ich bezpłatnego przekazywania do bibliotek szkolnych, za zaoszczędzone środki dokonywać zakupów podręczników do klas programowo wyższych.

Inna kwestia dotycząca podręczników to ich opracowanie.

- Zaapelować do wydawców i autorów o opracowywanie tylko niezbędnych informacji w książkach, oraz o odpowiednie ich sformatowanie (mniejsze, lżejsze, kilkuczęściowe zeszyty, formy segregatorowe)
- Umożliwić uczniom z rodzin biednych z możliwości kserowania części materiałów
- Zwrócić szczególną uwagę szczególnie w klasach programowo młodszych na równomierne rozłożenie zajęć lekcyjnych w planie zajęć, tak aby nie obciążać jednego dnia uczniów nadmierną liczbą pomocy
- Przechowywać w pracowniach szkolnych niezbędne materiały i pomoce.

5. Problem dożywiania dzieci.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Za wszelką cenę utrzymać stołówki szkolne. Zobowiązać szczególnie wychowawcę klasy i pedagoga do rozpoznania problemu niedożywienia wśród swoich uczniów.

- Zapewnić w szkołach dzieciom możliwość bezpłatnego picia (dystrybutor z wodą źródlaną)
- Wzmacniać kontrole dyrektorów nad istniejącymi w szkole sklepikami szkolnymi. Nie dopuszczać do sprzedaży towarów, które mogą stawać się powodem segregacji uczniów. Promować zdrową żywność.

6. Problematyka opiekuńczo – wychowawcza.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Tam gdzie to możliwe, zobowiązanie dyrektorów szkół do mądrego przydzielania funkcji wychowawcy klasy. Zbadanie struktury społecznej grupy klasowej i odpowiednie dobranie wychowawcy
- Indywidualną pracą z uczniem przeżywającym trudności, indywidualna praca ze szkołami
- Nawiązanie współpracy z wolontariuszami
- Postulować zaistnienie kampanii medialnej na rzecz podniesienia kompetencji wychowawczej rodziców i ich współdziałania ze szkołą.

7. Świetlice szkolne. Udostępnić wszystkim dzieciom uczęszczającym do szkoły opiekę świetlicy szkolnej. Nie ograniczać jej funkcjonowania tylko dla konkretnego etapu edukacji lub dla dzieci rodziców pracujących.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Dostosować godziny pracy świetlicy szkolnej, po odpowiednim rozeznaniu do potrzeb środowiska lokalnego
- Zatrudnić w ramach opieki na świetlicy wolontariuszy
- Nawiązać współpracę z działającymi w najbliższej okolicy szkoły świetlicami środowiskowymi
- Opublikować w informatorach oświatowych przy informacji o konkretnej szkole informację o współpracującej z nią świetlicy
- Zobowiązać przedstawiciela szkoły i świetlicy do stałej wymiany informacji na temat podopiecznych.

8. Czas nauki i organizacja pracy szkoły. Dostosowywać plan pracy szkoły do aktywności dziecka.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- W trakcie układania planu lekcji, w miarę możliwości lokalowych, zwracać więcej uwagi na osobę dziecka, a nie nauczycieli i pracowników szkoły
- Ograniczać dwuzmianowość zajęć. Maksymalną godziną kończącą zajęcia powinna być 16.00
- Stworzenie większej liczby publicznych szkół dla dorosłych, w celu oddzielania ich od uczących się dzieci (gimnazja z przysposobieniem do pracy)
- otwieranie klas dla uczniów uczęszczających do OHP w rejonowych gimnazjach w każdej dzielnicy, nie kumulowanie tych uczniów w jednej szkole, co sprawia ich odizolowanie i segregację
- Zapewnienie takim szkołom pomocy specjalistycznej (właściwe gospodarowanie środkami na doskonalenie nauczycieli).

9. Nabór do szkoły i problem segregacji dzieci.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Ograniczać powstanie klas elitarnych, przez nie uleganie wpływom rodziców
- Dodatkowe zajęcia płatne organizować dla kilku klas, nie w ramach jednego zespołu

- W każdej działalności pozalekcyjnej (koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe) **OBOWIĄZKOWO** zapewnić kilka wolnych miejsc dla dzieci z rodzin biednych
- W szkołach funkcjonujących w trudnych środowiskach nadawać zajęciom dodatkowym status zaprogramowanej działalności na rzecz pracy z dzieckiem o specyficznych potrzebach edukacyjnych
- Przeprowadzić szkolenia dla nauczycieli na temat pozyskiwania środków finansowych na wypoczynek i zajęcia dodatkowe dla dzieci
- Poszukiwać sponsorów, współpracować z Radą Rodziców, Samorządem Szkolnym w organizacji imprez (festyny, aukcje, loterie).

Proponujemy stworzenie FUNDUSZU REZERWY SZKOLNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO, który dofinansowywałby działania, projekty, wycieczki i wyrównywałby szanse edukacyjne!

10. Przemoc w szkole. Bezpieczeństwo uczniów.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Wzmocnić dyżury nauczycieli w miejscach, które są najbardziej narażone na zaistnienie przestępczości i „przemocy w szkole”
- Przenosić środki przeznaczone na system ochrony szkoły przez strażników na działalność profilaktyczną i opiekuńczą
- Powołać do życia „Patrol szkolny”, we współpracy z Samorządem szkolnym
- W ramach działań systemowych stworzyć w szkole „grupę interwencyjną”, „grupę pierwszego kontaktu z problemem”, która tworzą: pedagog, dyrektor, i inni przygotowani do tej funkcji nauczyciele. Umiejętnie wydatkować środki przeznaczone na Wewnątrzszkolne Doskonalenie Nauczycieli, przy kompletowaniu takiej grupy
- Tworzyć grupy wsparcia dla rodziców, uczniów i nauczycieli.

Apelujemy do przedstawicieli mediów o umiejętne, rzetelne pokazywanie problemów szkoły, a nie szukanie taniej sensacji. Krzywdzące jest uogólnienie i wyciąganie pochopnych wniosków. Rozwiążmy wspólnie problemy!!!

Apelujemy do uczelni wyższych, aby przygotowywały nauczycieli do pracy we współczesnej szkole.

- W ramach działań zabezpieczających dzieci w trakcie wyjazdu dokładnie opracowywać regulamin wycieczek
- Przygotować nauczycieli do pełnienia funkcji opiekuna w czasie wyjazdu.

11. Problem oceniania i promowania.

Jako sposób rozwiązania zaproponowano następujące rozwiązania:

- Uświadamiać dziecku jego prawa i obowiązki wynikające z pełnionej roli ucznia przez prowadzenie zajęć, szkoleń, warsztatów dotyczących niezbywalnych praw dziecka oraz praw i obowiązków ucznia
- Zapoznawać rodziców i uczniów z dokumentami szkoły (szczególnie ze statutem szkoły) oraz wynikającymi z niego obowiązkami. Wyeksponować w widocznym miejscu szkoły przepisy dotyczące zasad panujących w szkole
- **Informować precyzyjnie na poszczególnych przedmiotach i w skali całej szkoły o systemie oceniania i oceny z zachowania. Stale monitorować zgodność wystawianych ocen z zapisami w dokumentacji szkolnej.**

Organizator Szczytu:

Centrum Służby Rodzinie

93-162 Łódź, ul. Broniewskiego 1a

Tel./fax (0-42) 682-20-22, csr@csr.org.pl

www.csr.org.pl | www.aborcja.info.pl

Współfinansowanie:

Ministerstwo Polityki Społecznej – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

Współpraca:

